

Examining the current status of curriculum elements based on a cognitive process approach in smart elementary schools

Sattar Aghaei: PhD student, Department of Curriculum Planning, Department of Educational Sciences, Arak Branch, Islamic Azad University, Arak, Iran.

Mahnaz Jalalvandi*: Faculty member, Department of Educational Sciences, Arak Branch, Islamic Azad University, Arak, Iran.

Faezeh Nateghi: Faculty member, Department of Educational Sciences, Arak Branch, Islamic Azad University, Arak, Iran.

Abstract: The purpose of this study was to investigate the current status of curriculum elements in smart primary schools based on the cognitive process approach. The research method was descriptive-analytical and the design of research was applied-developmental. The study population included all 700 teachers of smart schools in Kermanshah. The sample size was 248 people who were selected by cluster random sampling method. The data collection tool was a 47-item researcher-made questionnaire. Questionnaires were distributed in person and the completed questionnaires were then collected. Data were analyzed with mean and standard deviation, as well as t-sample and Friedman test using SPSS software. The results indicate that the current situation of curriculum elements in smart primary schools based on the cognitive process approach is at a level just above average and less than desirable. Data analysis also showed that the current situation of the dominance of cognitive process views in goals, content and organization, teaching and learning activities, and evaluation methods in smart primary schools was assessed by teachers to be above average.

Keywords: Curriculum elements, Cognitive process approach, Smart schools.

***Corresponding author:** Faculty member, Department of Educational Sciences, Arak Branch, Islamic Azad University, Arak, Iran.

Email: m-jalalvandi@iau-arak.ac.ir

مقدمه

تغییر و نوآوری مهم ترین ویژگی عصر حاضر است و آموزش و پرورش باید طایفه دار این تغییر و نوآوری در عرصه های علمی، تکنولوژی و غیره باشد. فناوری اطلاعات نظام آموزشی را نیز با تغییرات شگرفی روبه رو نموده است، به طوری که نظام های آموزشی در سراسر جهان برنامه های چند رسانه ای اثر بخش و پیچیده را در قالب مدارس هوشمند ارائه می کنند. مدارس هوشمند جایگاه مستحکمی در دنیای آموزش یافته اند و نظام آموزشی ایران نباید این تحولات را نادیده بگیرد (آراسته 2002). همزمان با جهانی شدن، فشار روز افزونی بر نظام های آموزشی در سراسر جهان اعمال شده تا به سمت بهره گیری از اطلاعات جدید و تکنولوژی اطلاعات و ارتباطات حرکت کنند و میزان دسترسی به برنامه هایشان را برای مخاطبان وسیع تر کنند (تراب و مارشال 2009). در این میان اساسی ترین مخاطره در امر یادگیری در مدارس هوشمند، تولید و مدیریت محتوای آموزشی مناسب با در نظر گرفتن خصوصیات، اجتماعی، شناختی و تربیتی فراگیران و متناسب با علایق، شیوه درس خواندن و سطح دانش آنها است (ساداتی و یاری 2006). بنابراین توجه به برنامه های درسی در نظام آموزش الکترونیک اولویت ویژه ای دارد. برنامه های درسی به عنوان مهم ترین درونداد و قلب تپنده نظام آموزشی یکی از مهم ترین عناصر و عوامل تاثیر گذار در تعیین میزان موفقیت و شکست نظام آموزشی محسوب می شوند (بارنت و کوات 2004). از موضوعات مهم در برنامه ریزی درسی اهمیت دادن به نوسازی و تجدید نظر در برنامه های درسی و هماهنگ ساختن محتوا و روش های تدریس با شرایط در حال تغییر است. با این حال بر اساس مطالعات، تغییرات اساسی در برنامه های درسی مدارس از ابتدای تدوین آن ها صورت نگرفته است (فتحی و اجارگاه و شفیع 2007، عارفی 2004). ایجاد و توسعه مدارس هوشمند مستلزم به کار گیری فرایندها و رسانه های فنی جدید همراه با روش های آموزش نوین است. در این نوع آموزش، این

که دانش آموز مسئولیت یادگیری را بر عهده دارد، جایگاه محوری دارد. (بانوسی، کرمی و شهرکی 2005). در برنامه درسی سنتی برای دهه های متمادی، بسیاری از شیوه های آموزشی بر پایه مفاهیم رفتار گرایشی بنا شده بودند (عطاران 2004). ولی امروزه دیدگاه شناختی و سازه نگر مورد توجه قرار گرفته اند، در این رویکردها به یادگیری، به عنوان فرایندی می نگرند که افراد به وسیله آن، هدف خود را در خلال تجربه های خود می سازند، برنامه های درسی در مدارس هوشمند باید بر اساس مساله محوری شکل بگیرند و یادگیری مساله محور خود یک رویکرد نوین آموزشی و نشأت گرفته از دیدگاه شناختی است که بر تفکر سطح بالا تاکید می کند و مهارت های اجتماعی دانش آموزان را افزایش می دهد، آنها به عنوان عضوی از تیم عمل می کنند و به صورت مشارکتی یاد می گیرند (ازر 2009).

مربیان و برنامه ریزان دیدگاه هایی دارند که بر کار آنها تاثیر می گذارد. دیدگاه برنامه درسی عبارت است از یک موضع گیری اساسی درباره یاددهی و یادگیری در ابعاد گوناگون نظری و عملی. دیدگاه فرایند شناختی معتقد است که ما باید به پرورش مهارت های ذهنی فراگیران بپردازیم و معتقد است که ما باید مهارت های ذهنی فراگیران را پرورش دهیم تا هنگام برخورد با مسائل و مشکلات بتواند راه های گوناگون را تشخیص دهد آنها را ارزشیابی کند. یکی از راه ها را برگزیند، اجرا کند و نتیجه را ارزشیابی کند در واقع این ها معتقد به روش حل مساله هستند و هدف اصلی شان نیز پرورش استقلال عقلانی است. میلر در قالب طیف بندی رویکردهای برنامه درسی و در قالب محوری از ابعاد بیرونی تا ابعاد درونی، رویکرد فرایند شناختی را مورد اشاره قرار داده و در آن به آرمان ها، تلقی نسبت به یادگیرنده، تلقی نسبت به فرایند یادگیری، تلقی نسبت به فرایند آموزشی، تلقی نسبت به محیط یادگیری، نقش معلم، و تلقی نسبت به ارزشیابی آموخته ها پرداخته است (مهر محمدی 1390).

است (عبادی 1383). اهداف مدارس هوشمند به نحوی تبیین شده اند که در راستای اهداف سازمان بوده و مسیر را برای نیل به این اهداف هموار سازند. همچنین اهداف مدارس هوشمند در راستای چشم انداز مدارس هوشمند تدوین گردیده است تا نیل به این اهداف، رسیدن به چشم انداز را ممکن تر سازد. اهداف سازمان آموزش و پرورش در خصوص هوشمندسازی مدارس عبارتند از: 1- استمرار فرآیند یادگیری دانش آموزان در خارج از مدرسه 2- ایجاد محیطی پویا و جذاب برای شکوفایی کامل استعدادها و بروز خلاقیت های فردی و جمعی دانش آموزان، 3- افزایش حضور، پشتیبانی و مشارکت والدین و گروه های ذینفع در فرآیند یادگیری دانش آموزان، 4- همراه نمودن کادر آموزشی مدارس با روندهای نوین آموزشی مبتنی بر نیازمندی های جامعه دانش بنیان، 5- ایجاد محیطی مناسب جهت ارزیابی های مستمر و متناسب با استعداد و پیشرفت دانش آموزان، 6- فراهم نمودن فضای مشارکت و تعامل دانش آموزان و معلمین در فرآیندهای یاددهی یادگیری، 7- ترویج یادگیری تجربی، پژوهش محوری و دانش آموز محوری در فرآیندهای آموزشی، 8- توسعه ی مهارت های ادراکی، کلامی، اجتماعی، حرفه ای تخصصی دانش آموزان (نقشه راه مدارس هوشمند 1388). یکی از فاکتورهای مهم مدارس هوشمند آن است که فرایند یاددهی- یادگیری که هدف اصلی سیستم آموزشی بهبود آن است، تقویت شود و با توجه به نیازهای عصر حاضر که عصر ارتباطات و اطلاعات نامیده می شود، مهارت ها و توانایی های خاصی مورد شناسایی و توجه قرار می گیرد. با توجه به مباحث مطرح شده بررسی وضعیت موجود عناصر برنامه درسی مبتنی بر رویکرد شناخت در مدارس هوشمند از اهمیت بالایی برخوردار است. لذا پژوهش حاضر در صدد بررسی وضعیت موجود عناصر برنامه درسی مبتنی بر رویکرد فرایند شناخت در مدارس هوشمند دوره ابتدایی است. سوال های پژوهش شامل میزان حاکمیت دیدگاه

در جوامع امروزه فناوری اطلاعات و ارتباطات نفوذ و تاثیر بسیار چشم گیری در فناوری آموزشی، فنون و روش های کسب دانش، برنامه ریزی آموزشی و اجرای آن دارند، به طوری که روز به روز اولویت های آموزش سنتی را به سرعت تغییر می دهند. به عبارت دیگر دانش و مهارت های رسمی به تدریج کم رنگ می شوند و اولویت های جدید مانند، رشد عمومی و یادگیری خود - کنترل شده و یادگیری حل مساله ضرورت و اهمیت بیشتری می یابند. به بیان دیگر در همه فعالیت ها و زمینه های آموزشی تاثیر فناوری اطلاعات و ارتباطات بسیار مهم، مثبت و کارآمد است. (رئوف 1379).

امروزه نظام آموزشی کشور به مدرسه ای نیاز دارد که با بهره گیری از فناوری اطلاعات و ارتباطات (فاوا)، امکان یادگیری پیوسته را فراهم نموده و فرصت های نوینی را در اختیار افراد برای تجربه زندگی در جامعه اطلاعاتی قرار دهد، به گونه ای که این فناوری نه به عنوان ابزار، بلکه در قالب زیرساخت توانمندساز برای تعلیم و آموزش حرفه ای محسوب می شود. بکارگیری گسترده فاوا در فرایند آموزش و پرورش، همزمان با تحول در رویکردهای آموزشی در جهان، زمینه شکل گیری مدارس هوشمند را فراهم آورده است (هوشمندسازی مدارس راهبرد تحولی وزارت آموزش و پرورش در توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات 1391).

یکی از فاکتورهای مهم مدارس هوشمند آن است که فرایند یاددهی- یادگیری که هدف اصلی سیستم آموزشی بهبود آن است، تقویت شود و با توجه به نیازهای عصر حاضر که عصر ارتباطات و اطلاعات نامیده می شود، مهارت ها و توانایی های خاصی مورد شناسایی و توجه قرار می گیرد. مهارت هایی که شاگردان را به یادگیرندگان فعال و مادام العمر تبدیل می کند (شاه مرادی 1391). مدارس هوشمند یکی از دستاوردهای مهم توسعه فناوری اطلاعات در برنامه های آموزش و پرورش است که فوائد، آثار و نتایج آن منحصر به محیط آموزشی نیست و در زندگی و تجربه دانش آموزان موثر

فراپند شناختی در زمینه اهداف برنامه درسی مدارس هوشمند چگونه است؟ میزان حاکمیت دیدگاه فراپند شناختی در زمینه محتوا و سازماندهی برنامه درسی در مدارس هوشمند چگونه است؟ میزان حاکمیت دیدگاه فراپند شناختی در زمینه یاددهی و یادگیری برنامه درسی مدارس هوشمند چگونه است؟ میزان حاکمیت دیدگاه فراپند شناختی در روش‌های ارزیابی برنامه درسی در مدارس هوشمند چگونه است؟

ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد. ضرائب آلفا برای کل پرسشنامه 0/838 و برای بخش های 4 گانه آن به ترتیب 0/783، 0/703، 0/702 و 0/728 بود. یافته‌ها تعداد 248 معلم در این پژوهش شرکت داشتند و پرسشنامه‌ها را تکمیل نمودند. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش‌های آمار توصیفی شامل میانگین و انحراف معیار استفاده شد و برای مقایسه میانگین‌های بدست آمده با میانگین نظری از آزمون تی تک گروهی بهره گرفته شد. همچنین آزمون فریدمن جهت رتبه بندی متغیرها با استفاده از نرم افزار Spss انجام شد. در این پژوهش موازین اخلاقی شامل اخذ رضایت آگاهانه، تضمین حریم خصوصی و رازداری رعایت شد. همچنین زمان تکمیل پرسشنامه‌ها ضمن تأکید به تکمیل تمامی سؤال‌ها، شرکت کنندگان در مورد خروج از پژوهش در هر زمان و ارائه اطلاعات فردی مختار بودند و به آنها اطمینان داده شد که اطلاعات محرمانه میماند و این امر نیز کاملاً رعایت شد. پژوهش حاضر با کد اخلاق IR.IAU.TMU.REC.1399.219 ثبت شد.

یافته‌ها

جدول 1 میانگین و انحراف معیار میزان حاکمیت دیدگاه فراپند شناختی را برای هر یک از بخش‌های اهداف، محتوا، روش‌های یاددهی-یادگیری و ارزشیابی از نظر معلمان مدارس هوشمند شهر کرمانشاه نشان می‌دهد.

جدول 1. میانگین و انحراف معیار پاسخ‌های شرکت کنندگان برای هر یک از عناصر برنامه درسی

Table 1. Mean and standard deviation of the participants' responses to each curriculum element

انحراف معیار	میانگین	عناصر برنامه درسی
1/07	3/26	میزان حاکمیت در اهداف
1/03	3/48	میزان حاکمیت در انتخاب محتوا و سازماندهی آن
1/01	3/58	فعالیت‌های یاددهی و یادگیری
1/01	3/44	میزان حاکمیت در روش‌های ارزیابی

با توجه به نتایج جدول 1، میانگین جواب سوالات مربوط به متغیرهای میزان حاکمیت در اهداف، میزان حاکمیت در محتوا و سازماندهی آن، فعالیت‌های یاددهی و یادگیری و میزان حاکمیت در روش‌های ارزیابی، در نمونه بیشتر از عدد 3 (حد متوسط امتیازات پرسشنامه) است. در متغیر میزان حاکمیت در اهداف بالاترین امتیاز به

فراپند شناختی در زمینه اهداف برنامه درسی مدارس هوشمند چگونه است؟ میزان حاکمیت دیدگاه فراپند شناختی در زمینه محتوا و سازماندهی برنامه درسی در مدارس هوشمند چگونه است؟ میزان حاکمیت دیدگاه فراپند شناختی در زمینه یاددهی و یادگیری برنامه درسی مدارس هوشمند چگونه است؟ میزان حاکمیت دیدگاه فراپند شناختی در روش‌های ارزیابی برنامه درسی در مدارس هوشمند چگونه است؟

روش کار

پژوهش حاضر توصیفی تحلیلی و از نوع پیمایشی می‌باشد. جهت بررسی وضعیت موجود برنامه درسی مدارس هوشمند و میزان حاکمیت دیدگاه فراپند شناختی برآن، دیدگاه معلمان این مدارس با استفاده از پرسشنامه محقق ساخته مورد بررسی قرار گرفت. لذا جامعه پژوهش شامل کلیه معلمان مدارس هوشمند شهر کرمانشاه بود که حدود 700 نفر بودند و حجم نمونه بر اساس جدول مورگان 248 نفر در نظر گرفته شد که به روش خوشه‌ای تصادفی انتخاب شدند. ابزار مورد استفاده پرسش‌نامه محقق ساخته 47 سوالی با طیف پاسخ 5 قسمتی لیکرت بود. تعداد سوالات در بخش اهداف 9، محتوا و سازماندهی آن 11، روش‌های یاددهی-یادگیری 14، و ارزشیابی 13 بود. مبنای سوالات پرسشنامه دیدگاه فراپند شناختی میلر بود و برای تدوین آن از تحقیقات انجام شده در این زمینه استفاده شد. اعتبار پرسشنامه توسط صاحب نظران برنامه درسی تایید شد. و جهت بررسی پایایی از

دیگران" با میانگین 4/03، داده شده است و پایین ترین امتیاز به گوپه "تاکید بر مفهوم سازی و توسعه الگوها" با میانگین 2/98، داده شده است. در متغیر میزان حاکمیت در روش های ارزیابی بالاترین امتیاز به گوپه "استفاده از راهبردها و ابزارهای متنوع ارزشیابی" با میانگین 3/73، داده شده است و پایین ترین امتیاز به گوپه "ارزشیابی تسلط بر مهارت های فرایندی" با میانگین 3/12، داده شده است.

جهت مقایسه میانگین های بدست آمده با میانگین نظری (3) از آزمون تی تک نمونه ای استفاده شد. نتایج این آزمون در جدول 2 آمده است.

گوپه "درک صحیح مطلب" با میانگین 3/65، داده شده است و پایین ترین امتیاز به گوپه "تفکر نقاد و کسب دانش نسبت به خود و نسبت به فرایندها" با میانگین 3، داده شده است. در متغیر میزان حاکمیت انتخاب محتوا و سازماندهی آن بالاترین امتیاز به گوپه "تناسب مواد و منابع آموزشی با فناوری اطلاعات و ارتباطات" با میانگین 3/94، داده شده است و پایین ترین امتیاز به گوپه "ارائه زمینه هایی برای تقویت مهارت های تفکر و بینش علمی" با میانگین 3/1، داده شده است. در متغیر فعالیت های یاددهی و یادگیری بالاترین امتیاز به گوپه "ایجاد زمینه هایی در برنامه درسی برای تقویت نقادی و تعامل با

جدول 2. نتایج آزمون t- تک نمونه ای جهت بررسی وضعیت متغیرها

Table 2. Results of one-sample t-test to check the status of variables

فاصله اطمینان 95%		تست=3		عدد			
حد بالا	حد پایین	سطح معنی داری (sig)	درجه آزادی	آماره t	میانگین	تعداد	متغیرها
0/34	0/18	0/000*	247	6/359	3/26	248	میزان حاکمیت در اهداف
0/45	0/32	0/000*	247	11/653	3/48	248	میزان حاکمیت در انتخاب محتوا و سازماندهی آن
0/63	0/52	0/000*	247	19/943	3/58	248	فعالیت های یاددهی و یادگیری
0/49	0/39	0/000*	247	17/642	3/44	248	میزان حاکمیت در روش های ارزیابی

* $sig < 0/05$

همچنین مشاهده می شود که میانگین متغیر میزان حاکمیت در اهداف برابر 3/26، میزان حاکمیت در محتوا و سازماندهی آن برابر 3/48، فعالیت های یاددهی و یادگیری برابر 3/58 و میزان حاکمیت در روش های ارزیابی برابر 3/44 می باشد که از عدد 3 بیشتر است و همچنین حد بالا و پایین متغیر هر دو مثبت می باشند و این هم به معنی بزرگتر بودن میانگین متغیرها، از عدد 3 می باشد، بنابراین با اطمینان 95 درصد می توان نتیجه گرفت میزان حاکمیت دیدگاه فرایند شناختی در اهداف، در محتوا و سازماندهی آن، فعالیت های یاددهی و یادگیری و در روش های ارزشیابی در مدارس هوشمند دوره ابتدایی، از میانگین بالاتر هستند.

با توجه به نتایج جدول 2 مشاهده می شود، مقدار سطح معنی داری برای متغیرهای میزان حاکمیت در اهداف، میزان حاکمیت در محتوا و سازماندهی آن، فعالیت های یاددهی و یادگیری و میزان حاکمیت در روش های ارزیابی، برابر 0/000 ($sig=0.000$) محاسبه شده است که کمتر از مقدار خطای 0/05 است ($sig < 0.05$) و همچنین مقدار قدرمطلق آماره "t" برای تمامی متغیرها، از مقدار جدول 1/96 بیشتر است، پس می توان چنین برداشت کرد که میانگین متغیرهای میزان حاکمیت در اهداف، میزان حاکمیت در محتوا و سازماندهی آن، فعالیت های یاددهی و یادگیری و میزان حاکمیت در روش های ارزیابی، اختلاف معنی داری با عدد 3 دارد.

همچنین برای رتبه بندی عناصر از آزمون فریدمن استفاده شد. نتایج این آزمون در جداول 3 و 4 آمده است.

جدول 3. نتیجه آزمون فریدمن جهت رتبه بندی متغیرها

Table 3. Friedman test result for ranking variables

تعداد	آماره کای دو	درجه آزادی	سطح معنی داری (sig)	میزان خطا
248	55/127	3	0/000*	0/05

* $sig < 0/05$

جدول 4 رتبه هریک از عناصر را از نظر میزان حاکمیت دیدگاه فرایند شناختی نشان می دهد.

با توجه به جدول 3، چون مقدار سطح معنی داری برابر 0/000 (sig=0.000) و کوچکتر از مقدار خطا 0/05 می باشد پس فرض یک که دست کم دو متغیر از متغیرهای پژوهش متفاوت هستند، نتیجه می شود.

جدول 4. رتبه بندی متغیرها در آزمون فریدمن

Table 4. Ranking of variables in Friedman test

اولویت بعد	میانگین رتبه	متغیرها
1	2/95	فعالیت های یاددهی و یادگیری
2	2/49	انتخاب محتوا و سازماندهی آن
3	2/46	روش های ارزیابی
4	2/10	اهداف

بحث و نتیجه گیری

نسبت به سایر گویه ها میانگین کمتری بدست آورده اند. در عنصر فعالیت های یاددهی- یادگیری، گویه تاکید بر مفهوم سازی و توسعه الگوها میانگین کمتر از 3 کسب کرده است. در عنصر ارزشیابی گویه های ارزشیابی با استفاده از خودسنجی و سنجش همسالان و ارزشیابی از میزان تسلط بر مهارت های فرایندی میانگین های کمتری بدست آورده اند. این نتایج نشان دهنده لزوم توجه بیشتر به ایجاد زمینه هایی در برنامه درسی برای توسعه فرایندهای شناختی در دانش آموزان مدارس هوشمند را مطرح می کند. این نتایج با نتایج تحقیق نجفی و ضیایی (1393) که میزان تحقق اهداف آموزش پژوهش محور در مدارس هوشمند شهر اصفهان را با مدارس عادی مقایسه کردند، و تفاوت معناداری بین این مدارس مشاهده نکردند، تطابق دارد.

البته برخی تحقیقات دیگر نشان دهنده تفاوت در برخی فرایندهای شناختی در مدارس هوشمند و عادی هستند. از جمله عاشری (1395) به بررسی رابطه بین تفکر

تجزیه و تحلیل داده ها نشان داد که وضعیت موجود میزان حاکمیت دیدگاه فرایند شناختی در اهداف، در محتوا و سازماندهی آن، فعالیت های یاددهی و یادگیری و در روش های ارزشیابی در مدارس هوشمند دوره ابتدایی از نظر معلمان بالاتر از متوسط ارزیابی شد. اگرچه با وجود اینکه میانگین های بدست آمده بالاتر از متوسط بود، با سطح مطلوب فاصله زیادی مشاهده می شود. در همه عناصر، میانگین بدست آمده بین 3 و 4 می باشد که نشان دهنده این واقعیت است که از نظر معلمان میزان حاکمیت دیدگاه فرایندهای شناختی بر عناصر برنامه درسی بالاتر از متوسط ولی کمتر از وضعیت مطلوب است. بویژه در برخی گویه های پرسشنامه این واقعیت بیشتر جلب نظر می کند. بطور مثال در عنصر هدف، اهدافی چون تفکر نقاد، تسلط بر مهارت داده پردازی و استخراج تعمیم ها و رشد فراشناختی، میانگین 3 یا بسیار نزدیک به 3 کسب کرده اند. همچنین در عنصر محتوا، ارائه زمینه هایی برای تقویت مهارت های تفکر و بینش علمی

Arasteh H. Virtual University. Tehran: Approaches Publication; 2002. [In Persian]

Arefi M. Of curricula in higher education in the field of education and strategies for improvement (case study: major in educational management) [dissertation]. Tehran: Tarbiat. [In Persian]

Asheri M (2016) the Relationship between Critical Thinking and Problem Solving Style with Creativity in Smart School Boys. [In Persian]

Attaran M. Context of education reform. Tehran: Smart Schools Publications; 2004. [In Persian]

Azer SA. Problem-based learning in the fifth, sixth and seventh grades, assessment of student perception. *Teaching Teach Educ.* 2009; Vol.25., No.8, Pp.1033-42. [In Persian]

Banisi P, Karimi AA, Shahraki Poor H. Pedagogy of the new millennium. Tehran: Metacognitive Thinking Publications; 2005. [In Persian]

Barnett R, Coate K. Engaging the curriculum in higher education. New York: McGraw-Hill International; 2004.

Ebadi R. (2004) e-learning -. (E-learning.) Tehran: Amirkabir Publications. [In Persian]

Fardanesh H (2013). The effectiveness of educational design principles (14 multimedia principles of Marinbor and Custer) on cognition and learning of learning topics in multimedia environments, *Noor specialized journals database.* [In Persian]

Fathi Vajargah K, Shafie N. Quality assessment program- University curriculum (curriculum for adult education). *J Curriculum Stud.* 2007; Vol.2., No.5, Pp1-2. [In Persian]

Mehr Mohammadi M. (2011). Curriculum Theories. Tehran. Samat Publications. [In Persian]

Moazani S. (2007). The effectiveness of assertiveness components on the safety of female students in smart schools in Tehran. Master Thesis, Allameh Tabatabai University. Modarres University; 2004. [In Persian]

انتقادی و سبک حل مساله با خلاقیت در دانش آموزان پسر مدارس هوشمند پرداخته است. یافته‌ها نشان دادند بین سبک‌های حل مسائله و تفکر انتقادی با خلاقیت رابطه معنی داری وجود دارند و می‌توان بر اساس تفکر انتقادی و سبک‌های حل مسئله خلاقیت را در دانش آموزان پیش بینی کرد. امیری (1395) در پژوهشی به بررسی مقایسه ای خودکار آمدی، مهارت‌های اجتماعی و باورهای شناختی دانش آموزان در مدارس هوشمند و غیرهوشمند شهر بندرعباس پرداخته است. نتایج حاکی از آن بود که بین باورهای شناختی دانش آموزان در مدارس هوشمند و غیر هوشمند تفاوت معناداری مشاهده شده است که دانش آموزان مدارس هوشمند از باورهای شناختی بالاتری برخوردار می‌باشند. این نتایج نشان‌دهنده لزوم توجه بیشتر برنامه ریزان و مجریان برنامه‌های درسی مدارس هوشمند به اهداف این مدارس و همچنین رشد فرایند‌های شناختی دانش آموزان می‌باشد. از آنجا که این پژوهش عناصر برنامه درسی مبتنی بر رویکرد فرایند شناختی را از دیدگاه معلمان و با استفاده از پرسشنامه بررسی نموده است، ممکن است نتایج آن تحت تاثیر عدم آشنایی معلمان با این دیدگاه، محدودیت جامعه مورد بررسی و همچنین محدودیت‌های ابزار پژوهش قرار گرفته باشد. انجام پژوهش‌هایی با استفاده از سایر روش‌های جمع‌وری داده‌ها و در نمونه‌های بزرگتر و همچنین از دیدگاه سایر ذینفعان می‌تواند به روشن شدن نقاط قوت و ضعف برنامه‌های درسی مدارس هوشمند و ایجاد زمینه‌ای برای بهبود آنها بیانجامد. همچنین ارائه نتایج کارآمد و مناسب در راستای بهبود وضعیت موجود عناصر برنامه درسی مبتنی بر رویکرد فرایند شناختی در مدارس هوشمند دوره ابتدایی از نقاط قوت این پژوهش می‌باشد.

References

Amiri N. (2016) a comparative study of self-efficacy, social skills and cognitive beliefs of students in smart and non-intelligent schools in Bandar Abbas. *Journal of Psychology and Educational Sciences*, spring 2017. [In Persian]

- Saadaty P, Yare T. (2006) Instruction the electronic. Zanjan: Collection of Essays of E-Learning Congress. [In Persian]
- Shah Moradi M. (2012). Investigating the level of compliance of the activities of smart schools in Shahriyar city with the roadmap of smart schools. Master's thesis. Faculty of Psychology and Educational Sciences. Kharazmi University. [In Persian]
- Thurab-Nkhosi D, Marshall S. (2009) Quality management in course development and delivery at the University of the West Indies distance education centre. *Qual Assur Educ.*; Vol.17, No.3, Pp.264-80.
- Najafi F, Ziaei J. (2014), The rate of achievement of research-oriented education goals in smart schools in comparison with normal schools in Isfahan, International Conference on Humanities and Behavioral Studies. [In Persian]
- Raouf A. (2000). Global movement for teacher education reconstruction. Tehran, *Education Research Institute Publications*. [In Persian]

مجله‌ی توسعه‌ی آموزش جندی‌شاپور
فصلنامه‌ی مرکز مطالعات و توسعه‌ی آموزش علوم پزشکی
سال دوازدهم، ویژه‌نامه 1400

بررسی وضعیت موجود عناصر برنامه درسی مبتنی بر رویکرد فرایند شناختی در مدارس هوشمند دوره ابتدایی

ستار آقایی: دانشجوی دکتری، گروه برنامه ریزی درسی، گروه علوم تربیتی، واحد اراک، دانشگاه آزاد اسلامی، اراک، ایران.
مهناز جلالوندی*: عضو هیات علمی، گروه علوم تربیتی، واحد اراک، دانشگاه آزاد اسلامی، اراک، ایران.
فائزه ناطقی: عضو هیات علمی، گروه علوم تربیتی، واحد اراک، دانشگاه آزاد اسلامی، اراک، ایران.

چکیده: هدف از این پژوهش بررسی وضعیت موجود عناصر برنامه درسی مبتنی بر رویکرد فرایند شناختی در مدارس هوشمند دوره ابتدایی بود. روش پژوهش توصیفی تحلیلی و نوع پژوهش کاربردی - توسعه ای بوده است. جامعه پژوهش شامل کلیه معلمان مدارس هوشمند شهر کرمانشاه که 700 نفر بودند. حجم نمونه 248 نفر بود که روش تصادفی خوشه ای انتخاب شدند. ابزار جمع آوری داده ها پرسشنامه 47 سوالی محقق ساخته بود. پرسشنامه ها به صورت حضوری توزیع و پرسشنامه های تکمیل شده جمع آوری گردید. داده ها با استفاده از نرم افزار SPSS و شاخص های میانگین و انحراف معیار و همچنین آزمون ها، t- تک نمونه ای و فریدمن انجام شده است. نتایج حاکی از آن است که وضعیت موجود عناصر برنامه درسی مبتنی بر رویکرد فرایند شناختی در مدارس هوشمند دوره ابتدایی در سطح بالاتر از متوسط و کمتر از مطلوب قرار دارند. همچنین تجزیه و تحلیل داده ها نشان داد که وضعیت موجود میزان حاکمیت دیدگاه فرایند شناختی در اهداف، در محتوا و سازماندهی آن، فعالیت‌های یاددهی و یادگیری و در روش‌های ارزشیابی در مدارس هوشمند دوره ابتدایی از نظر معلمان بالاتر از متوسط ارزیابی شد.

واژگان کلیدی: عناصر برنامه درسی، رویکرد فرایند شناختی، مدارس هوشمند.

***نویسنده مسؤول:** عضو هیات علمی، گروه علوم تربیتی، واحد اراک، دانشگاه آزاد اسلامی، اراک، ایران

Email: m-jalalvandi@iau-arak.ac.ir